

Hea lugeja!

Selles kogumikus on kooli kõnevõistlusel esitatud kõnede tekstid sellisel kujul, nagu õpilased need koostanud on. Õpetajana olen redigeerinud vaid õigekirja, õpilase stiili olen jätnud puutumata.

Kersti Jürgenson

Kõnevõistluse ülesanne

Mõtle välja kõne, mille esitamispikkus on 3–5 minutit. Räägi sellest, mis on Eestis / maailmas praegu aktuaalne, mis teda ennast puudutab ja kuulajaid kõnetab. See võib olla kaudselt või otseselt Eesti 100. sünnipäeva puudutav.

Teemad

1. Temalt / Neilt on midagi õppida
2. Minu eeskuju
3. Austada esivanemaid
4. Milleks mulle juured?

Eestlaste juured

Mida tähendab, et igal inimesel ja rahval on juured? Kui meil ei oleks juuri, siis kas me teaksime, et Eesti riik on juba 100-aastane? Kas teaksime oma riigi tekkimise lugu? Arvan, et sellele saab vastata nii, et kui me ei teaks, kust me pärit oleme, siis saab öelda, et oleksime nagu linnukesed oksal: kord elame siin, kord seal, ja miks me oleme siin, kus oleme, ei teaks keegi. Hea näide ajaloost on see, et 1857. aastal võttis Johann Voldemar Jannsen senise "maarahva" asemel oma rahva nimetusena kasutusele tüvest *est* (saksa *Ehsten* ja *Esten*) tuletatud nime "eestlased", mis peagi ka rahva seas omaks võeti.

Ometi ei ole meie juured seotud ainult inimestega, kes on meie esivanemad, vaid ka sellega, kust on meie juured pärit, kus me elame ja kuidas me Läänemere kaldale elama sattusime. Eesti rahva juured ulatuvad juba kaugetesse aastatuhandetesse. Nüüd saame öelda, et meie kodumaa on Eesti, meie vanavanemad on pärit Eestist. Neid saamegi nimetada Eesti rahva juurteks. Eestlased kui rahvus on kestnud juba sajandeid, aga Eesti riik ise on 100-aastane. Kas me teaks seda, kui poleks ajalugu, mis meile seda selgitab, või vanavanemaid, kes möödunud aegadest muljetavad? Meie esivanemad on rajanud siia oma kodud ja põllumaad, nad on edasi pärandanud vara, väärtusi ja saavutusi. On olnud ka raskeid aegu, nagu okupatsioon, mis on üritanud eestlaste juuri läbi lõigata, aga eestlased on ikka alles. Vaikselt kannatanud, kuid oma rahvust hoidnud. Meie inimesed on oma põlvkondade jooksul palju läbi elanud ja see kõik on mõjutanud meie rahvust.

Eestlased on endassetõmbunud ja vaikne rahvas. Me ei näita oma tundeid välja, kuid hoiame kokku. Tean omast käest, et inimesed, kes Eestisse tulevad, on öelnud, et me oleme kinnine rahvas, me ei ava ennast võõrastele. Ka see on seotud meie rahva läbielatuga. Seepärast oleme sageli ka võõraste vastu ja seda näevad ka teised. Tänapäevast võib tuua näite pagulaste kohta. Kui meedias kirjutati, et siia tuuakse pagulasi, oldi paljud inimesed vastu. Ütlesid, miks on siia vaja võõraid, eestlased surevad ükskord niimoodi välja, Minevikus on meid palju proovile pandud, meie juuri sikutatud, kuid ajalugu on näidanud, et eestlasi on küll vähe, aga oleme tugev ja visa rahvas!

Liisa Kalista Sapas, G 2.d

Temalt on midagi õppida

Minule kui noorele inimesele on alati olnud oluline, et maailmas valitseks õiglus, üksteisest lugupidamine ja julgus olla mina ise. Nende väärtuste eest seismaks on minu arvates valitud ka meie riigijuhid ja poliitikud.

Kui nüüd vaadata meie 100- aastase Eesti riigi poliitikuid, keda on valinud rahvas just nimelt nende väärtuste eest seisma, siis kahjuks pean tõdema, et nemad, täiskasvanud, kellest meie, noored, peaksime eeskuju võtma, ei avalda minule sellist mõju, et ma ise tahaksin neist eeskuju võtta. Eriti pettumust valmistav ja piinlikkust tekitav on praegune valimiseelne periood, kus poliitikud üksteist avalikult ja labaselt laimavad. Unustades, et neid jälgivad siiski lapsed, noored ja täiskasvanud oma kodudes.

Ütlen ausalt, et kuna põhiliselt kajastatakse meedias ainult poliitilisi vaidlusi ja konflikte, siis üldistasin ka kõiki poliitikuid. Ju nad ongi inimesed, kes vähekesegi võimu nimel terve riigi ees labaselt vaidlevad ja lapsekombel solvuvad. Kas neilt inimestelt me peaksimegi õppima ja eeskuju võtma?

Minu arvamus ei muutunud, kuniks mul oli põhikoolis võimalus kuulata toonase presidendikandidaadi Marina Kaljuranna kõnet. Inimene, kes oli just kaotanud presidendivalimised, tuli meile, õpilastele, rääkima oma tööst ja elust.

Olin teda varem ainult mõned korrad teles märganud, kus ta koos teiste poliitikute ja presidendikandidaatidega valimiseelsetes saadetes osales ning ma ei osanud temast eriti midagi oodata. Arvasin ainult, et kuna ta oli endale olulised valimised kaotanud, siis tuleb järjekordne kibestunud ja teisi laimav poliitik oma pettumust välja valama. Nii olin näinud mitmeid kordi teles teistega juhtuvat.

Minu suureks üllatuseks oli Kaljurand kohe väga rõõmsameelne ja rääkis meiega nagu sõber sõbraga. Olin väga üllatunud tema siirusest ja positiivsusest. Tema kõne ei mustanud mitte kedagi, vaid pigem selgitas ta meile poliitiku tööelu keerukust ja raskust jääda selle juures oma veendumustele kindlaks ning seista oma tõekspidamiste eest. Ta oli väarikas ning pani mind isiklikult kindlasti ennast kuulama.

Ma ei mäleta küll täpseid fakte, mida ta meile rääkis, kuid mul on väga selgelt meeles see emotsioon, mida ta oma olekuga ruumis lõi. Ta suutis mind veenda, et ka poliitikud on inimesed, kelle hulgas võib olla neid, kes suudavad jääda iseendaks ning peavad silmas neidsamu väärtusi, mis on olulised meie rahvale. Loodetavasti on meie tuleviku Eestis veel rohkem selliseid noori inimesi innustavaid, ausaid ja positiivse ellusuhtumisega poliitikuid, sest nemad on ju meie riigi visiitkaart.

Mida ma õppisin Marina Kaljurannalt? Kindlasti seda, et kui oled sulle väga olulises eluolukorras kaotanud, siis jää ikka lugupidavaks ja sõbralikuks. Isegi nende suhtes, kes sinust lugu ei pidanud, sest nii oled sa neist üle ja väarikam ning sinult on mida õppida ning eeskujuks võtta.

Elina Elend, G 2.c

EV 100 kõne

Esimest korda vabaks saamisest on nüüdseks möödunud juba 100 aastat. Kõik või vähemalt enamik tollel ajal elanud inimestest on juba maamulda saanud, kuid mis oleks juhtunud siis, kui keegi poleks omal ajal meie riigi vabadusse ei uskunud ega panustanud? Oleksime me endiselt Venemaa osa, kari orjastatud inimesi ühes piirkonnas? Mina arvan, et kui me ei tähistaks tänavu eesti 100ndat sünnipäeva, siis oleks see kas viiekümnes või koguni esimene, aga tulemata ta ei jääks.

Kui paljud teist suudaksid olla juhtideks täiesti teiste tõekspidamiste ja väärtustega inimestele, kelle väljavaated ühtivad teie omadega vaid põhiväärtuste osas? Tõde on aga selles et siiani pole keegi suutnud murda ega tugevalt mõjutada seda, millesse usub eestlane ning kas ja keda ta järgib. Eestlane on nagu hunt. Karjas ollakse tugevad ja hoitakse kokku, ähvardajatest ja ohtlikest situatsioonidest saame võitu vaid teadmised ja jõud ühendades. Juhtidest sallime vaid parimaid omadest. Võõrad ei jää kauaks püsima.

Viis juhti: Päts, Meri, Rüütel, Ilves ja Kaljulaid. Kõik nendest viiest isikust on andnud endast parima, et rahvas ei unustaks oma rahvust. Viimastel aastakümnetel on saanud mõjuvõimsaimaks aga erakonnad ja riigikogu. Eestist on saanud riik, mis näeb hundikarja näitel välja selline: meid juhivad alfad, kelleks on kõik erakondade ja riigikogu liikmed. Neile kõigile järgneb järeleandlik beeta, meie president, ja viimasena tuleme meie, kes me mujale lahtrisse ei sobitu, ja järgime kõike, mis on teiste poolt paika pandud, omegad.

100 aastat demokraatiat? Kas tõesti? Lähemal vaatlusel saavad ju kõik aru, et tegelikkuses on täidetud vaid väike osa demokraatia põhiolomusest: meil on võimude lahusus, mida tõestab hästi eelnevalt toodud hundikarja klassiühiskonna näide, rahva võim, mis väljendub valitud rahvaesindajate näol. Hakates nüüd lahti lammutama valitud rahvaesindajaks olemist, jääb paraku mulje, et ka neid valivad tihtipeale ise needsamused rahvaesindajad. Valik otsustatakse puhtalt selle põhjal, kui kasulik keegi inimene on koduerakonnale ja kui palju ta oskab manipuleerida tavainimestega. Just hea manipulatsioonioskuse puudumine võis saada saatuslikuks Rõivase tagasiastumisele.

Kahtlused on aga need, mida ei saa kuidagimoodi vältida. Teha on palju, suundi arenemiseks miljoneid, tükike eestimaalisust on kõigis Eesti kodanikes ja ka meie riigis elavates teistest kodanikest inimestes. Muutuseid paremuse poole ei saa alati teha ilma vanast ja heast lahti laskmata. Suhtugem sallivalt oma inimestesse, püsigem kauem kui sada, kui igavik.

Aitäh!

Merili Grüntal, G 2.c

Austatud kuulajad, õpetajad, minu nimi on Mirell Karuks ja täna kõnelen ma teile oma suurimast eeskujust.

Tavaliselt mõeldakse arsti all inimest, kes töötab haiglas või perearstikeskuses ja tegeleb inimeste ravimisega seal. Õnneks ei kehti see iga arsti kohta, sest on olemas ka arste, kes pühendavad oma elu sellele, et aidata inimesi ning jagada meditsiinilisi tõekspidamisi palju laiemale hulgale. Ka Eestis on olnud taolisi meditsiinitöötajaid ja seetõttu on teinud Eesti meditsiinis suure hüppe. Paslik on välja tuua näiteks I maailmasõda, kus arstidel oli suur roll: nad said ravida sõjas haavatud sõdureid, mistõttu õppisid paremini tundma inimese keha ja viise, kuidas näiteks ravida põletusarme või amputeerida jalga. See areng on viinud ka Eesti meditsiini edasi. Tänapäeval on meie meditsiin kõrghariduseline. Meie pidev kontakt välismaailmaga on toonud Eestisse ka moodsa tehnika ja olen kindel, et selles on samuti oma osa, mis meil on aidanud ellu jääda ja alles püsida.

Arstide töö ei ole riigipiire. Üheks mu iidoliks on doktor Mikhail Varshavski. Ta sündis Venemaal, aga juba 6-aastaselt kolis ta vanematega Ameerika Ühendriikidesse. Ta omandas oma arstihariduse New Yorgi meditsiinikoolis ja praegu töötab perearstina New Jerseys.

Doktor Mike ei ole tavaline arst, lisaks inimeste ravimisele tegeleb ta ka väga aktiivselt oma teadmiste jagamisega Youtube'is, kus tal on praeguseks juba üle kahe miljoni tellija. Oma videotest keskendub erinevate probleemide lahtimõtestamisele ja nende ennetamisele. Lisaks sellele on tal ka palju nippe, kuidas oma elu organiseerida nii, et inimesed oleksid puhanud, terved ja rõõmsameelsed.

Minule on ta eeskujuks just oma meditsiinitöötaja ameti poolest. Nimelt kui Mike Varshavski õppis esimest aastat meditsiinikoolis, kaotas ta oma ema. See oli ta väga suur kaotus ja pani ta jalge all maapinna kõikuma. Samas andis see kogemus talle jõudu ja jaksu, et tema saaks arstina inimesi ravida ja neid päästa. Ta on maininud mitmetes oma artiklites, et talle meeldivad keerukate seletustega haigused, mille tõttu ka minul tekkis huvi erinevate infektsioonide vastu. Tänu temale olen hakanud lugema erinevaid artikleid ja raamatuid, kus kirjeldatakse ühe või teise haiguse olemasolu, selle nähtusi ning võimalikke ravimeetodeid. Ning tänu temale ja Eesti edaspidisele arengule soovin anda oma panuse just meditsiini arendavale ühiskonnale.

Doktor Mike Varshavskilt pärineb ka mind motiveeriv lause : "Et teiste austust teenida, pead sa tõestama, et sa mitte ainult ei ela raskeid aegu üle, vaid õpid neist ja tuled tugevamana tagasi".
Aitäh kuulamast!

Mirell Karuks, G 2.d

Minu eeskuju

Hea koolipere! Minu nimi on Kenzo Talviste ja mina valisin kõne teemaks „Minu eeskuju“. Teil veab, et kuulate mind kõnelemas, sest kui peaksite seda lehte lugema, mis mul käes on, siis te ei saaks mitte midagi aru.

Eeskuju on enamikul inimestel. Kõigil erinev: kellel ema, kellel oma koer, kellel jõuluvana. Minu eeskuju on eriline. Ta on enam-vähem tark, tugev, minu arvates on temal ilus käekiri, aga teised, kes on seda näinud, arvavad teisiti. Arvan, et ainult arstid võivad imetleda tema käekirja.

Mina näen enda eeskuju iga päev, isegi praegu näen teda. Minu eeskuju seisab teie ees. Jah, mina olen enda eeskuju...

Ma imetlen küll jõuluvana oskust jõuda igale poole jõululaupäeval väga lühikese ajaga, aga ma ei taha olla jõuluvana, ma tahan olla mina ise. Kui ma peeglistse vaatan, näen ma iseennast, mitte kedagi muud, aga vahel, kui ma näen kedagi teist, siis on see keegi minu kõrval.

Enda eeskuju on päris hea olla ja soovitan ka teil olla enda eeskuju, sest te tunnete teda kõige paremini, te teate tema elu, te loete tema mõtteid. Sellega kaasneb küll üks miinus, mida ma olen tundnud, ja see on see, et kui teie eeskujul halvasti läheb, siis läheb teil ka halvasti.

Kui küsite, kuidas ma enda eeskujuks sain, pean tõdema, et raske tööga. See juhtus ühel ilusal päeval, mille hommik oli ära rikutud mõttega sellest, et toimub matemaatika kontrolltöö. Olin siis 6. klassis ja arvasin, et saan töö nagu ikka 2, aga kui töö oli tehtud ja mitu tundi oli juba magatud, nägin e-koolis hinnet 5. Olin vapustatud ja mõtlesin, et see mees on tegija ja tema peaks küll enda eeskujuks võtma. Mõni võiks arvata, et see oli halb mõte, sest see on jäänud mu ainukeseks 5-ks matemaatikas. Ent ma ise nii ei arva, ma lisan selle lihtsalt enda eeskuju ainsaks miinuseks, et ta pole sellist saavutust korranud.

Kui keegi pole veel endale eeskuju leidnud, siis ma soovitan talle teda ennast. Sel juhul ta eeskuju ja tema väärivad üksteist. Alati võib mind pärast tänada, kui olete selle otsuse teinud ning veendunud, et see on parim. Olge muidugi ettevaatlikud, sest kaasneda võivad miinused, nagu enne juttu oli, aga kui te süstemaatiliselt jälgite ennast ja enda eeskuju järgite, siis ei pruugi neid tekkidagi.

Kõnekesekene – austada esivanemaid

Austatud õpetaja, õpilased, kuulajad. Vanemate inimeste austamine on loomulik, kuid andke andeks, alati ma seda teha ei suuda!

Väiksena arvasin, et tohutult viisakas on lasta vanemad inimesed enne mind bussi või pakkuda neile istekohta. Ja hetkel ma räägin AINULT bussidest.

Olen igapäevane bussiga sõitja ja puutun kokku väga paljude erinevate inimestega. Jah, väiksena mulle tõesti meeldis see, kuidas võõrad tädid mulle naeratasid ja „aitäh“ ütlesid. See tegi ka mul tuju heaks, kui nad hindasid seda, mida ma tegin. Kuid nüüd on kõik muutunud!

Mind ajab nii tohutult närvi, kui ma tulen koolist – koolikoti ja spordikotiga, nälga suremas ja üdini väsinud – ja bussijaama jõudes on kõik pingid hõivatud. Ma saaks aru, kui seal istuksid teised inimesed, külg külje kõrval, ja mina lihtsalt ei mahuks sinna, aga ei... Seal istuvad vanad memmekesed, kes hõivavad enda kõrval oleva koha oma hiiglasliku poekotiga ning lihtsalt jõllitavad mind pilguga: „Küll need tänapäeva noored on hukas, saatana sigitised sellised.“ Kuigi ma olen väsinud, kannatan selle ära ja ootan bussi, et istuda.

Kui lõpuks tuleb buss, läheb selline tormijooks lahti, et kes küll kõigi oma kottidega esimesena uksest sisse trügib. Kui bussiuukse juurde tekib järjekord, kus õpilased ja vanatädid läbisegi seisavad, arvab ikka mingi mõttetu tädi, et ta PEAB esimeste seas bussi saama ja selle käigus lööb ta oma kotiga umbes kümnet inimest, kes rahus järjekorras ootavad. Lõpuks bussi jõudes vahivad mind kurja näoga tädid, et ma üldse julgesin sinna bussi sisenda. Ma pole teile mitte midagi teinud!

Linnaliikluses on lood veel hullemad. Seal on kohti vähem ja tädid teevad vihast jooksu bussi sisemusse enne, kui maha tulevad reisijad jala uksest välja saavad. Selle asemel, et oma sõidukaart enne bussi saabumist kotist või taskust välja võtta, jätavad nad selle sinna. Kus siis läheb alles validaatori ees vehklemine lahti. Käekotid ja jopehõlmad võtavad selliseid kaari, et kui ma elusalt bussi jõuan, siis tekib hirm, et elusalt välja ma sealt küll ei saa.

Ma arvan, et viisakus on oluline, aga kui need tädid teevad ise KÕIK võimaliku, et ma neid vihkaks, siis nende puhul võib see viisakus kuradile käia. Üldjuhul ma arvan, et vihkamine on liiga ränk sõna ja tegelikult ma ei vihka kedagi ega midagi! Aga neid austada...?

Sellistel juhtudel jääbki õhku rippuma küsimus, et kas vanemate inimeste austamine on ikka alati vajalik. Või võimalik?

Mina tänan teid kuulamise ja kaasamõtlemise eest!

Sigre Kodasma, G 2.b

Minu eeskuju

Austatud õpetajad ja kaasõpilased!

Ärgem eirakem seda, et igapähele meist on oma eeskuju, kellele me vaatame alt üles. Kas isa, ema, vanaisa, vanaema, sõbrad, sugulased või keegi teine. Kas otseselt või kaudselt me tahame olla oma eeskuju sarnased ja mõni meist tahaks kindlasti ka oma iidoleid ületada.

Minu eeskuju ei ole ema, isa, vanaisa, vanaema ega keegi elavatest. Ma võtan eeskuju Hannibal Barcast. Mehest, kes pidas oma lubadust kuni surmani, et olla Rooma vaenlane. Hannibal oli kaval, julge, tark, inspireeriv ja auväärne mees, keda kadestasid paljud ja kartsid tuhanded. Ta näitas seda 2. Puunia sõjas, kui ta tungis oma armeega Itaaliasse ja tõi sõja otse roomlaste koju. Esimese kolme lahinguga kaotas Rooma rohkem kui 1/5 oma kodanikest. Kes saab väita, et ta üksi sundis roomlased põlvili? Hannibali ainuke viga oli, et ta ei sundinud oma rahutingimusi Roomale peale. Pärast 2. Puunia sõda taastas ta Kartaago majanduse ja sellepärast sundisid roomlased ta pagendusse. Hannibal valis vabaturma, aga enne mürgivõtmist kirjutas ta: "Vabastame roomlased ärevusest, mida nad on nii kaua kogunud, nad ootavad kärsitult vanamehe surma."

Kui küsite, miks Hannibal on mu eeskuju, siis küsige endalt, kas teie ei tahaks olla selle armee eesotsas, mis on 18 aastat ainult võitnud ja mida on kutsutud inimajaloo kõige kogenumaks armeeks?

Täna kuulamast!

Jorm Roots, G 2.b

Kõne

Lugupeetud kuulajad.

Suvi, vana talumaja, mille aknad on pärani, me küpsetame õunakooki. Järsku kõlab raadiost tema lemmiklaul ja ta keerab valjemaks, me hakkame keset kööki valjult laulma. Äkki on läbi laulu kosta naeru. Naeru, mis ei lõppe. Ta lennutab terve moosipurgi maha ja see teeb talle nii palju nalja. See on naer, mis kostub mu kõrvus ka praegu.

Minu eeskujuks ei ole keegi, kes tavapäraselt elab ja hingab meiega sama õhku, ta teeb seda veidi teistmoodi, ta hingab minu jaoks ühel kõige ilusamal pilvel. Kui tavaliselt võetakse oma eeskujudeks inimesed, kes on kas kuulsad või midagi suurt siin maailmas saavutanud ja sellega tähelepanu saanud, siis minu puhul see nii ei ole.

Minu eeskujuks on minu vanavanaema. Ta oli naine, kes tahtis ja jõudis teha väga palju. Kuid paraku on siin ilmas juba kord nii loodud, et iga inimene sünnib ja sureb ning me ei saa sinna mitte midagi parata. Kuid miks on minu eeskujuks keegi, keda enam ei ole? Vastus on väga lihtne: mul ei olnud võimalust oma vanavanaema kaua tunda ega temaga palju aega koos veeta, kuid selle vähese ajaga näitas ta mulle, et maailmas on kõik võimalik, kui ise tahta ja kui on julgust astuda vastu nii iseendale kui teistele. Ta andis suurt jõudu kõndida, pea püsti, oma rada ja märgata teisi enda ümber. Ta rääkis mulle palju, mis tunne on seista üksi kümnete inimeste vastu ja neile tõestada midagi, millesse keegi teine ei usu. Ta õpetas, kuidas tunda ära inimesed, kes ei ole elus nii tähtsad, kui algul paistab.

Kui rääkida veidi minu vanavanaemast, siis ta oli üks kõige särasilmsemaid naisi terves maailmas, vähemalt minu jaoks. Ta töötas täiesti tavalise õmblejana, ta ei kurtnud kunagi, kui oli raske, ta seisis sirge seljaga ja naeratas ka siis, kui polnud selleks mingit tahtmist. Tal ei olnud kombeks jätta sõnu või mõtteid oma teada ja ta rääkis, kui selleks oli põhjust, ning avaldas arvamust, kui tundis, et seda on vaja. Ta ei öelnud kunagi kellelegi halvasti, isegi kui oleks pidanud. Ta leidis, et inimesi ei saa muuta vihaga ja vihaga ei õpeta kellelegi midagi. Loomulikult tegi ka tema oma elus palju vigu, kuid arvan, et just tänu nendele sai temast see, kes ta oli: julge ja enesekindel, kuid samas südamlük ja väga hooliv naine, kellelt on palju õppida.

Tema üks suuremaid hirme oli jääda üksi: ta tahtis et tema ümber oleks inimesed, kes ei läheks enne teda kuskile. Oma südames oleks ma tahtnud, et mul oleks olnud rohkem aega teda tundma õppida – ehk oskaks ma siis temast veel rohkem rääkida. Kuid leppida tuleb sellega, mis meile antud on. Vanavanaema ütles mulle tihti, et elu on liiga lühike, et igatseda taga aega, mida meil enam pole,

ning hetki või otsuseid, mida me ei saa tagasi võtta. Tuleb elada hetkes ja elada neid hetki just nii, nagu oskame.

Mu vanavanaema ei jätnud kunagi kedagi häтта, ta aitas alati nii, kuis oskas, ja isegi, kui ei osanud, siis lihtsalt proovis olla toeks. Ta tahtis, et ka mina oleks selline, et ma oskas näha inimesi ja neid aidata ka siis, kui nad ise abi ei küsi. Ma loodan, et ta näeb, et ma proovin seda soovi järgida, ja ta näeb, et aitan nii, kuidas saan ja oskan, ning olen alati olemas.

Tulevikus tahan ma olla nagu mu vanavanaema. Kas just täpselt samasugune, kuid kindlate põhimõtetega, tunda elust rõõmu, elada nii, et ma ei kardaks. Ei kardaks eksida või lihtsalt inimlikke vigu teha. Me kõik oleme inimesed ja me kõik eksime ühel või teisel moel varem või hiljem. Loodan, et mu vanavanaema saab auga tunda rõõmu selle üle, mida ma siin allpool teen, ja saab uhkust tunda, et just tema on minu vanavanaema.

Aitäh!

Mari-Liis Lehiste, G 2.b

Milleks mulle juured?

Võiks ju arvata, et esivanem on eikeegi – killuke minevikust, kes ei mängi olevikus mitte mingisugust rolli. Ometi tekitab mõni nendest jutustatud lugu ihule judinaid või uhkustunnet ning tekitab soovi olla täpselt temasugune. Räägime neist kohvikus, õhtul kodus tuttavatega vesteldes või lõkkeserval lugusid vestes, justkui ei saaks me üle ega ümber neist, kellest pärineme. Kuid miks?

Olen tihti jäänud mõtlema, kas minu isemoodi loomus põimub nendega, kes mulle eelnesid. Samuti olen meelt mõlgutanud selle üle, miks olen säärane kirjanduse- ja emakeelefanaatik, kui mu vanematest kumbki keeleteadusesse innustunult ei suhtu. Teemasse süvenedes ja üksikuid mõtteid hallide ajurakkude ümber sidudes mõtestasin enda küsimusele vastuse. Mu isapoolne vanaema armastas keeli ja kirjutamist. Tema õhtutunnid möödusid tugitoolis istudes ja hämaras lambivalguses raamatuid ja päevikuid kirjutades. Aastate jooksul sai temast eesti keele õpetaja ja tõlkija ning see elukutse saatis teda kogu tema järgneva elu. Taipasin alles hiljuti, et sarnanen temaga hirmuärataval kombel ja kannan endas edasi neid väärtusi, mida tema hinges hoidis. Oma mõtet selgitades soovin öelda, et veidi minevikus ja iseendas tuhnides võib avastada, et sinu erilisuse ja suundumuse on vallandanud hoopis mõni su eelkäija.

Kui minult keegi kolm aastat tagasi oleks küsinud, milleks mulle juured, oleksin lapselikult õlgu kehitanud. Nüüd, mil olen korduvalt mõtisklenud, võiksin sel teemal tunde kõneleda. Lihtne oleks ju öelda, et esivanemateta poleks ka mind, kuid tahe ja oskus näha sellest kaugemale on andnud mulle uue vaatevinkli. Juured loovad ka minu isiksuse, põhja minu huvidele, väärtustele, enesehinnangule. Annavad mulle ettekujutuse, kes ja kuidas olla, ning õpetavad mind kõiki ajahetki väärtustama.

Maalides silme ette taas oma vanaema, mõtlen, et tema jaoks oli kirjutamine suur julgustükk, arvestades, et tema nooruses oli isegi eesti keeles eneseväljendamine pahe. Ometi hoidis ta emakeelt ja seadis ka oma mõtted eesti keeles paberile, nii valmis ta riulile lõpuks rohkem kui viis raamatut, millest osa ilukirjandus, osa keeleõpikud. Seega saan talle tänulik olla, et mul on võimalik täna tema raamatuid oma väikestele sugulastele lugeda või tulevikus tema kirjutatud õpikust koolitunde anda. Niisamuti tegutses mu suguvõsas eesti kirjandusloolane Jaan Roos. „Eesti rahvaleksikoni” toimetaja. Kirjastaja, õpetaja ja kirjanikuna oli ta üks olulistest eesti kirjanduse ja keele loojatest ja hoidjatest. Emakeele väärtustajana sai temast üks neist, tänu kellele saame sada aastat hiljem puhtas eesti keeles rääkida. Mulle on ta kui motivatsiooniallikas ja eeskuju, kelle tegusid ja elufilosoofiat pean oluliseks järgida.

Väga raske on raamida kõike seda, mis teeb esivanemad nii eriliseks ja tähtsaks, kuid kui minult küsida: „Miks ei saa me neist üle ega ümber?“, siis sellepärast, et just nemad aitavad, peale meie endi, meie maailmapilti luua.

Johanna Roos, G 2.d

Austatud kuulaja, soovin, et seda kõnet kuulates mõtiskleksid sa selle üle, kas sina näed oma tulevikku Eestis ning kas sa oleksid nõus pingutama selle nimel, et elu Eestis paremuse poole pöörata.

Mina olen üles kasvanud patriootlikus peres. Me tähistame alati 24. veebruaril Eesti vabariigi aastapäeva ning tähtpäevadel heiskame Eesti lipu kõrgele masti ja vaatame televiisorist presidendi vastuvõttu. Eesti on meie kodu ning me ei kujutaks enda elu kusagil mujal ette. Oleme üsna palju maailmas ringi rännanud, kuid igal reisil olles oleme alati tundnud, et meie süda asub Eestis ning tahame alati siia tagasi tulla. Võibolla just tänu oma vanematele olengi õppinud Eestit niivõrd austama ja armastama.

Ometi. Ma pole naiivne ning tean, et kogu Eesti ilu ja võlu kõrval leidub siin ka palju murekohti, eriti just majanduses ja ühiskonnas.

Igal aastal on meie seas palju neid, kes otsustavad Eestiga hüvasti jätta ning minna elama välismaale, lootes paremale palgale ja ilusamale elule. Kõige kurvem on see, et välja rändavad paljud noored, kellele on Eesti riik taganud hariduse ning väljaõppe. See mõjutab tugevalt meie majandust ning maksumaksjate hulka.

Eesti ühiskond on vananev ühiskond, seetõttu vajame, et meie iive oleks suurem ning iga noor otsustaks jääda Eestisse elama, et aidata kaasa Eesti arendamisele ja ülestöötamisele. Meil, eestlastel, on kõigest 100 aastat omariiklust, neist 50 olime okupatsiooni mõju all. Me oleme selle ajaga jõudnud kaugele, kuid meil on veel pikk tee ees. Kahjuks tundub mulle üha enam, et mida aeg edasi, seda rohkem kaotavad noored usu Eesti riiki.

Usun, et mitte miski ei saagi Eesti riigis paremaks minna, kui noored otsustavad raskuste esinemisel kohe, saba jalge vahel, lahkuda. Demokraatlikus riigis ei ole mitte poliitikute ja liidrite töö parandada kõik vead, mis meie riiki puudutavad, vaid see on meie endi ülesanne!

Ma ei mõista inimesi, kes ei käi valimas, kuid on meie riigi kõige suuremad kritiseerijad. Või inimesi, kes ei maksa makse, kuid samal ajal eeldavad saada riigi pakutavaid hüvesid. Selleks, et meil oleks siin hea elada, et meie noortel oleks tööd, et meie maksud ei kerkiks taevani, peavad kõik inimesed andma oma panuse.

Kuulen alatasa eakaaslaste käest, et nemad küll siia riiki elama ei jää, ning kui küsin, miks, siis tulevad vastusteks pettunud laused poliitikute, maksude ja palkade kohta. Meie ise valime ju oma poliitikuid, meie riigis kehtib rahva võim. Tahaksin seda alatihti inimestele meelde tuletada. Ma ei usu allaandmisesse. Me kõik saame midagi selle nimel ära teha, et meie tulevastel põlvvedel oleks Eestis parem elada. Meie, noored, arvame tihti, et meil seda võimalust pole, ning meie arvamus ei lähe kellelegi korda – tegelikult see ei ole nii! Meie olemegi selle riigi tulevik ning võim on meie kätes. Oma panust on võimalik anda kasvõi noortevolikogude ning aktiividega liitudes, minnes

valima kohalikel valimistel, osaleda debattidel ja arutlustel. Samm sammu haaval jõuamegi parema Eestini, kus meil kõigil on hea elada.

Loodan, et ka sina, hea kuulaja, leiad endas usku eestlastesse ja Eestisse. Loodan, et sul tekib võimalus maailmas palju ringi rännata, kuid leiad alati üles Tee tagasi Eestisse.

Täna tähelepanu eest!

Mirjam Holtsmann, G 2.c

Minu eeskuju

Lugupeetud õpetajad ja kuulajad!

Meil kõigil on elus keegi, kes on meile eeskujuks. Sageli valime eeskujuks mõne kirjandusteose kangelase või mõne isiku ajaloost. Kindlasti võib endale eeskujuks võtta oma vanavanema, venna või õe, isa, ema.

Minule on eeskujuks Pärnu Ühisgümnaasiumi vilistlane Karl Kivi. Ta on minu onupoeg.

Põhjus, miks valisin just tema endale eeskujuks, on lihtne. Ta on tubli ja andekas noormees. Tema tublidus avaldub muusikavaldkonnas. Koolihariduse omandamise kõrvalt õppis ta Pärnu muusikakoolis trompetit. Ta osales paljudel rahvusvahelistel konkurssidel ja saavutas alati kõrgeid auhinnalisi kohti. Pärast Pärnu Ühisgümnaasiumi lõpetamist asus ta õppima korraga kahte kooli: Pärnu Kolledžisse ja Tartu Heino Elleri nimelisse Muusikakooli. Lisaks koolidele osaleb ta ka Kaitseliidu Pärnumaa Maleva puhkpilliorkestri „Saxon“ töös.

Võib ju tunduda, et õppimine korraga kahes koolis on ebareaalne ja võimatu, sest koolid asuvad eri linnades. Samuti on ka Karli valitud õpitavad erialavaldkonnad erinevad. Pärnu Kolledžis õpib Karl ettevõtlust ja projektijuhtimist, Tartu Heino Elleri nimelises Muusikakoolis õpib ta trompeti erialal. Imetlen Karli oskust koordineerida oma õppetööd. Tean, et mõlemas koolis on tarvis palju õppida, arvestusi ja eksameid teha. See on tõsine vastutus kõige tehtava ees. Lisaks veel pilli harjutada ja orkestri Saxoni töös osaleda. Siinkohal saan vaid tõdeda et, kes teeb, see jõuab ja jõuab läbi raskuste ka tähtede poole.

Leian, et ainult sihikindel inimene, kellel on elus seatud kõrge eesmärk, suudab viia ellu kõike seda, millest ta unistanud on. Just sellepärast sean Karli endale eeskujuks. Ta ei ole veel jõudnud oma eesmärkide saavutamise lõpppunkti, aga ma hindan väga kõrgelt tema visadust, sihikindlust, töökust ja tahtejõudu, vastutustundlikkust eesmärkideni jõudmisel.

Täna kuulamast!

Liisi Kүүnarpuu, G 2.a

Kõne

Eesti on riik, kus raskustele vaatamata hoitakse kokku ning aidatakse üksteist. Minu arvates tänu sellele olemegi nüüdseks juba vastu pidanud 100 aastat.

Isegi kui inimesed ütlevad, et valitsus, riigikogu ning muud võimuorganid neid ei toeta, siis rahvas siiski toetab üksteist. See avaldub igal pool. Kõige enam on seda märgata sotsiaalmeedias. Kui tuua näide, siis kindlasti päris paljudele on Facebookis ette löönud mingisugune abipalve. Tihtilugu ise küll abistada ei saa, kuid otsustad, et pakud teistsugust toetust ning abi, ja vajutad postituse juures olevat nuppu „jaga“. Seda võib juba nimetada abistamiseks ning inimese toetamiseks. Päris suur on tõenäosus, et mõne päeva või nädala pärast näed juba uut postitust samalt inimeselt, kus ta tänab kõiki, sest vajalik summa või muu abi on kätte saadud. See on üks märk rahva kokkuhoiust.

Eriti meeldib on vaadata neid postitusi „Märgatud“ lehtedel, kus eseme, rahakoti või muu sellise leiu puhul tehakse sellele leheküljele postitus, et otsitakse omanikku.

Olen ka ise olnud olukorras, kus leidsin pangakaardi ning selle asemel, et seda kuritarvitada, hakkasin aktiivselt omanikku otsima. Olgu mainitud, et kaart sai ilusasti tagastatud ning tore oli teise inimese päev heaks teha.

Mulle meeldib, et on olemas veel inimesi, kes halva tegemise asemel otsustavad teha head ning aidata.

Leian, et oleme jõudnud sajani, sest meil on olemas ühiskond, kus enamik inimesi siiski hoolivad üksteisest.

Regiina Grünberg, G 2.c

Kõne

Lugupeetud õpetajad ja eakaaslased! Tahan teile rääkida oma minevikust ja sellest, kuidas see on mõjutanud minu praegust elu. Kui ma olin umbes 8-aastane ja äsja uude kohta kolinud, oli raske leida endale sobivat tegevust, mis mind tõsiselt huvitas.

Katsetasin erinevaid huviringe, seinast sein. Kuu aega olin laulukooris, kui avastasin, et ma pole päris laululinnuke. Olin justkui hunt kriimsilm oma üheksa ametiga. Erinevalt eelnevalt mainitud tuntud muinasjututegelasest leidsin mina oma kutsumuse kaasaegse tantsu näol. Nendel otsingutel olid mulle suurimaks toeks ja eeskujuks minu vanemad.

Nemad julgustasid mind proovima, olema lihtsalt julge ja katsetama. Nad võimaldasid mul üldse kõike katsetada, nii rahaliselt toetades kui ka mind erinevatesse huviringidesse sõidutades ja käe otsas tassides.

Nad on olnud elus mulle kõige suuremaks eeskujuks juba väiksest peale. Ma arvan, et enamikul on vanemad eeskujuks. Ema eeskujul olen pühendunud loomisele ja erinevatele kunstidele. Isa õpetas mind olema sihikindel. Kuid mõlemalt vanemalt õppisin, et tugev tahtejõud ja töökus on see, mis mind elus edasi viib.

Ma olen oma vanemate üle uhke, selle üle, mida nad elus on saavutanud, ja et nad on alati pürginud oma unistuste poole. See on mind motiveerinud oma tulevikuplaane teoks tegema. Samas olen julge katsetama ja valmis vigu tegema, sest nende kaudu saab õppida ja edasi liikuda.

Eeskujud on inimesed, kes inspireerivad. Nendest saab võtta šnitti, neilt saab õppida ja ideid ammutada. Eeskujud peaks inimest elus juhtima valedelt teedelt õigetele. Need on minu vanemad, minu suurimad eeskujud.

Ma tänan Teid kuulamast!

Laura Eichhorst, G 2.b

Austades esivanemaid

Kõigepealt üks küsimus. Kas teie peate oluliseks oma esivanemaid? Kui jah, siis palun tõstke käsi.

AITÄH!

Meie esivanemad on meie eest kunagi kodumaa nimel võidelnud ning meie maa eest hoolt kandnud. Sellega on nad meie jaoks palju ära teinud. Päris paljud on ka oma elu ohverdanud selle nimel, et olla vabad ning et meil oleks võimalus vabaduses elada. Peame seda rohkem hindama ja hoidma, mitte võtma seda iseenesestmõistetavalt.

Meie esivanemate jälgi võib leida kõikjalt: metsast ja põldudelt, küngastelt ja orgudest. Meie mõtteviisi on kujundanud just nemad, meie esivanemad, kes elasid loodusega kooskõlas, kuna nad oskasid looduse keelt. Praegusel ajal, kui inimene näiteks haigestub, siis tal on lihtne rutata arsti juurde ning nõu küsida ja apteegist ravimeid osta. Nende ajal ei olnud võimalust saada kiiret arstiabi, vaid nad pidid ise oskama ennast aidata ja ravida. Selleks oli vaja kuulata enda sisetunnet ja ennast usaldada. Suureks abiks oli ka emake loodus, kust neil oli võimalik korjata ravimtaimi ja ise omale ravim valmistada.

Kahjuks peab tõdema, et tänapäeval kolib suur osa inimestest maalt linna, looduse juurest tehismailma, et lubada omale mugavamalt elu ja töökohti. Hülgab selle, kus ta pärit on, ega järgi oma esivanemate mõtteviisi ning elu, mis on ka arusaadav, kuna maailm areneb, tulevad uued asjad ning uued traditsioonid.

Mäletan vestlusest vanavanaemaga, kus ta lausus järgmist: „Tänapäeval võiksid inimesed rohkem looduses viibida, kõik on unustanud selle, kust nad on tulnud.” Inimene peaks tundma ennast vabalt ning mitte mingil juhul kiirustama. Meie rikkus on meie looduse ilu ja mitmekesisus, mida me võiks kõik märgata.

Selleks, et üldse esivanemaid ja siit ilmast lahkunuid meeles pidada ja austada neid, kes on selle kõik võimalikuks meile teinud, on heaks kombeks saanud küünla süütamine nende jaoks hingede päeval. Seda selleks, et nad teaksid, kus nende kodu on, ning et nende hingesid oodatakse koju.

Sellise kiire elutempo juures võiksime leida aega ja külastada oma vanaemasid ja vanaisasid ning kellel veel on võimalust, siis ka vanavanavanemaid.

Täna kuulamast!

Sandra Saar, G 2.c

Tere, lugupeetud saalisviibijad!

Ma olen tulnud täna siia selleks, et teile rääkida, KELLELT oleks meil kui noortel maailmakodanikel midagi õppida.

Me kõik oleme kuulnud kampaaniast "Septembris ei joo". Miks sellised kampaaniad on ainult septembris? Mina ka ei tea.

Aga ma tean seda, et nendelt inimestelt on väga palju õppida, sest kampaania "Septembris ei joo" võitjaks on inimese maks, uni, suhted nendega, kes teda armastavad, tööandjad ja tõenäoliselt ka rahakott.

Tänapäeva noorte seas on väga populaarne pidutsemine ja kahjuks kaasneb sellega tihti ka alkoholarbimine. Noored peaksid olema veel eriti usinad kampaaniast osavõtjad, sest meil ju ei ole töökohta, kus raha teenida, ja ilmselgelt ei ole mõtet vanemate antud taskuraha lihtsalt maha juua.

Ma hakkasin siis mõtlema, et igal pool on väga aktuaalsed Eesti 100 puhul tehtud üritused. Miks ei võinud me teha Eesti 100 puhul kampaania "Terve aasta ilma alkoholita", kuid jah, et olime ju Wordaltilase andmetel 2016. aastal alkoholarbimises esikoha saavutanud riik, siis ilmselt oleks vähe sellisest kampaaniast osavõtjaid.

Aga kui ikka Karl-Erik Taukar ütleb, et tema septembris ei joo, siis haarab see ka teisi inimesi kaasa sedasama tegema.

Aga no ma ei tulnud teile siia mingit moraali lugema. Nautige elu täiel rinnal, aga pidage meeles ka seda, et esmatähtis on ikka tervis ja töökorras maks. Ja võibolla Eesti 200ndaks sünnipäevaks on ka meie riigi rahvaarv tõusnud.

Täna tähelepanu eest!

Merko Aasaleht, G 2.c

Austatud kuulajad. Milleks mulle juured?

Tahan panna Teid mõtlema oma minevikust, olevikust ja tulevikust.

Küsin endalt: “Kes ma olen?”

Ma olen inimene. Ma olen kellegi laps, kellegi lapselaps, kellegi õde, kellegi sõber.

Igäüks peab end eriliseks ja ainulaadseks, või siis täiesti tavaliseks ja igavaks. Mina tahan olla eriline, silmapaistev, meeldejääv. Ma tahan olla eestlane, ma olengi eestlane. Ma usun, et mõni minu esivanem tahtis olla samuti selline nagu mina. Ta tahtis olla piisavalt julge tunnistamaks, et ta on eestlane. Ma ei tea seda, **aga ma ju võiksin seda teada.**

Küsin endalt: “Kust ma tulen?”

Kas ma üldse tean, kust ma tulen? Kes olid minu esivanemad ja kus olid nende juured?

Tegelikult ma ei tea, **aga ma ju võiksin seda teada.** Mina tean ja tunnen ainult oma lähisugulasi. Õed-vennad, tädid-onud, vanaemad-vanaisad...

Võib-olla tuleks mulle oma sügavama, kaugema päritolu teadmine edaspidises elus kasuks. Tutvudes uute inimestega, saaksin neile jutustada oma juurtest, peretraditsioonidest ja sellest, kust ma tulen. Saaksin uhkusega rääkida sellest, kuidas eestlased end vabaks võitlesid ja täpselt 100 aastat tagasi Eesti vabariigi löid. Teaksin, mida just mu oma sugulased tegid või mida jätsid tegemata, või mida mina peaks vältima tegemast, et mitte korrata oma esivanemate vigu. Või hoopiski viia esivanemate austusest ellu mõni nende soov või tegevus, mis neil tegemata jäi.

Küsin endalt: “Kuhu ma lähen?”

Meil kõigil on unistused ja soovid, mida tahame saavutada ning mille nimel me pingutame iga päev, mõni rohkem, mõni vähem. Kui kunagi võisid inimese päritolu ja juured piirata tema tulevikutegemisi, siis tänapäeval ei takista meie juured ja päritolu millegi suure saavutamist. Inimestel on võimalus ennast ise üles töötada seal, kus nad soovivad. Me oleme kõik liikuvad ning maailm meie ümber on multikultuurne. Maailm on meile avatud.

Ma ei tea veel täpselt, kuhu ma lähen ja kuhu ma jõuan. Aga ma tean, et tahan midagi suurt saavutada ja enda üle uhkust tunda. Samuti, et ka minu juured, sugulased, oleksid selle üle uhked.

Kui lõpetasin põhikooli, oli minu eesmärk edaspidiseks “muuta maailma”, kui mitte tervet maailma paremaks, siis vähemalt mõjutada mõnda inimest enda ümber. Äkki see õnnestub mul, aga seda näitab juba aeg. Võib-olla on mõni minu esivanem ka olnud sarnaste soovidega ning võimalik, et ta on ka mõne suure asjaga hakkama saanud. Aga ma ei tea seda, **kuid ma ju võiksin seda teada.** See teadmine annaks ka mulle julgust juurde oma eesmärkide saavutamisel.

Kallis kuulaja!

Küsi nüüd sinagi endalt: “Kes sa oled?”, “Kust sa tuled?” ja “Kuhu sa lähed?”

Aitäh kuulamast!

Britt Koger, G 2.c

Austada esivanemaid

Igal inimesel on omad mõtted, tunded ja arvamused, kuid kui tihti mõtlete teie sellele, mida on läbi elanud meie esivanemad? Mida on loonud nemad ja meie ise oma riigi ja rahva heaks. Meil, eestlastel, on palju, mida on vaja hoida ja kaitsta. Kuid kas me oskame väärtustada seda, milliseid ohverdusi on meie esivanemad teinud meie ja tulevaste põlvkondade nimel? Just nemad on need, tänu kellele elame vabal maal, kõneleme kaunist emakeelt ja saame uhkusega öelda, et oleme eestlased.

Minuealiste ja meie esivanemate elud erinevad tohutult ning selle tõttu on meil tihtipeale keeruline mõista üksteise kombeid, harjumusi ja tegusid. On raske kujutada ette, milline oleks võinud olla minu elu paarsada, isegi kaheksakümmend aastat tagasi. Seda enam austan ma oma esivanemaid ja nende läbielamisi.

Minu enda vanavanaonu põgenes sõja eest Euroopa teise otsa ning keegi ei kuulnud temast enam midagi. Bertnard Russell on sõnanud: „Armastus on kui puu, mille juured on sügaval mullas, kuid mille oksad ulatuvad taevasse.” Seda tsitaati saab tõlgendada väga lihtsalt: meie vaarvanemad on näinud suurt vaeva ja pidanud palju üle elama meie tuleviku nimel, et meil ja meie tulevastel põlvvedel oleks parem elukeskkond ja võimalused. Nemad on meie juured, kes tõstavad meid, oma järeltulijaid, aina kõrgemale parema tuleviku poole. Selle mõistmine võib küll võtta aega, kuid kui sellest aru saada, siis annab see juurde innustust ja tahtejõudu, et ka mina suudaksin teha sedasama enda järgnevatele põlvkondadele.

Just meie esivanemate jõupingutused ja sihikindlus pälvivad minu austuse, soovin, et ka minu järeltulijad saaksid uhkusega rääkida minust kui nende eeskujust Eesti 200. sünnipäeval. On tähtis meeles pidada oma eelkäijaid ja neid väärtustada. Tean, et kõik see vabadus ja heaolu pole sündinud iseendast ega juhuslikult, vaid paljud on selle nimel pidanud kannatama või lausa oma elu jätma. See riik ja ühiskond, kus me elame, ei ole loodud mitte ainult meie tänaste põlvkondade poolt, vaid sellele on aluse pannud just nemad, meie esivanemad. Olen neile tänulik.

Cätlin Sutt G 2.d

Austada esivanemaid

Tere, austatud kuulajad!

Sooviksin rääkida teile esivanemate austamisest.

Me mõistame maailma ja meiega toimuvat vaid lugude kaudu, kus on pandud ritta sündmused ja faktid. Meie isiklikes lugudes peitub kõiki emotsioone, tundeid ja mõtteid. Tihtipeale kuulen oma vanaemalt erinevaid lugusid tema elu ja läbielamiste kohta.

Meil vanaemaga on komme, et helistame vähemalt nädalas korra. Kõne algab sõnadega: „Mis sul uudist on?“, siis me räägimegi tervisest ja koolist. Tavaliselt venib telefonikõne pikaks. Ta räägib üle ka kõik vanad uudised, aga kuidas ma saan talle öelda, et „vanaema, sa juba rääkisid sellest“. Nii ma siis kuulan ta ära ja elan ta juttudele kaasa. Eks mul vahel ole ka tüdimus ja ma ei mõista, miks ta kõike pärib. Tegelikult ma tean, et ta soovib mulle ainult head, ja päevas see pool tundi leida, et temaga vestelda, ei olegi ju nii raske.

Mul on mitmeid mälestusi oma vanaemade ja vanaisadega seoses. Usun, et meil paljudel on midagi, mis on eredalt meeles. Emapoolsete vanematega oli mul eriline kontakt. Kahjuks neid enam siinilmas pole, aga ma tean, et nad vaatavad mind sealt ülevalt pilvepiiril ja on igati toeks. Eriliselt on mul meeles jõulude tähistamine nende juures. See oli kodune ja armas. Kapist otsiti välja peonõud, vanaema vaaritas terve päeva head ja paremat. Õhtuks pandi viisakamad riided selga ja istuti kuuse ümber. Kohal oli ka jõuluvana või noh, teda mängis tavaliselt mu onu, kes igal jõulul pidi minema nii-öelda autot parandama ja ilmus välja punases hommikumantlis, valge habe ees ning kingikott seljas. Olen mõelnud, et selline traditsioon peab jääma ka tulevikus kestma.

Meie esivanematel on kõigil oma lood. Nad jagavad oma teadmisi ja õpetavad meid kõiki kas kaudselt või otseselt. Vanavanemate nõuanded tasub meelde jätta, sest tulevikus ei pruugi neilt enam uusi nõuandeid saada.

Milline on aga sinu mälestus seoses vanavanematega?

Aitäh kuulamast!

Lisann Raid, G 2.b

Minu eeskuju

Head kuulajad!

On üsna loomulik, et inimene hakkab kasvades jälgima erinevaid persoone ja võtab neilt teatud hulgal šnitti. Eeskujudena saame määratleda nii meie lähedasi kui ka sugulasi, praegusel sajandil esiplaanil olevaid popstaare, või täiesti vastupidiselt, märkimisväärseid tegusid korda saatnud isikuid ajaloost. Nad innustavad, mõjutavad ja kujundavad oma sõnavõttudega ka inimeste mõttemaailma.

Ilmselt saavad siit ruumist kõik või siis vähemalt valdav enamik nõustuda, et nooremana olid esimesteks eeskujudeks ikkagi kodused. Just nemad näitasid, mida on sobilik teha ja mida mitte. Nende suunavad nõuanded aitasid kohaneda uute olukordadega ja situatsioonidele vastavalt käituda. Oma minevikust mäletan ka täpselt seda, kuidas vanemaks saades hakkasin üha rohkem sotsiaalmeediat kasutama ja sealt tulid järgitavateks esimesed iidolid. Nii ka paljudel teistel. Nendes oli alati mingisugune tähelepanu tõmbav jõulisus ja tugevus, sest nemad olid ju nii noorelt maailma mastaabis tuntust kogunud.

Tänapäeval toetun eeskuju mõttes enda hetketegemistes aga palju lähedasemale inimesele, oma vennale. Ta on ennast ise üles töötanud ja oskab hinnata pingutuste väärtust. Juba varakult teadis ta täpselt, mida tulevikus teha tahab, ja olenemata teiste arvamusest, jäi oma liistude juurde. Nimelt peeti toona edukuse aluseks üksnes head äriavaist, kuid tema läks haridust omandama hoopiski laevainseneri erialale. Käesoleval ajal, Eesti 100. sünnipäeva aastal, räägitakse palju reaal- ja inseneriharidusest. Lisaks oleme end upitanud üheks juhtivaks e-riigiks ning sõltumata oma väiksusest, saame oma riiki määratleda kui üht huvitavamat *start-up*-kogukonda maailmas. Inseneriharidusele suunatud fookust ilmestab ka Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liidu korraldatud festival “Noor insener”, mille käigus ehitavad noorukid meie kodumaa suureks juubeliks 100 ahelreaktsioonimasinat. Ehk siis tean, et mu vend on osanud olla massist erinev ja olnud sellega mõnes mõttes tulevikku nägev.

Mõistagi on inimeste juures üheks hinnatuimaks jooneks headus ja lahkus. Ka minu vend pakub alati abi, kui näeb, et kuskil on mingi probleem, ja annab vajadusel erinevates küsimustes nõu. Tema nõuanded põhinevad kogemustel, mida ta on ise oma elu jooksul omandanud. Siinkohal oleks aga paslik tsiteerida Urmas Viilmaad: “Inimeste headus ei sõltu haridusest, vaid kasvatuses.” Kasvatustlikud ideed ja tõesed, mille keskel inimesed sirguvad, kujundavad nende hinnangud elule ja ümbritsevale. Eks selles mõttes ole ka mu vend minu kasvatajaks.

Ehkki ta on avalikus elus silmatorkamatu, arvan, et just tänu temasugustele, oma ideedele truuks jäänud isikutele, saame riigina tähistada 100. sünnipäeva. Kindlameelsus ja eesmärkidele tuginemine on igas mõttes motiveerivad ja aitavad oma unistusi täita.

Mulle meeldib mõte “iga inimene on oma õnne sepp”, sest üks asi, mida elus teha saab, on mängida oma kaarte õigesti. Seda saangi oma vennalt õppida.

Täna kuulamast!

Kendra Rosen, G 2.d

Tere, austatud kuulajad!

Milline on Eesti tõeline pale? Kas meie riigilt on midagi õppida? Kas oleme ikka hea eeskju tervele maailmale?

Eestil on juba 100 aastat olnud vabadus, aga see, mida me siiani 100% saavutanud pole, on võrdõiguslikkus. Seda pole saavutanud ka enamik iseseisvaid riike.

Ka Dunja Mijatovic, kes on Euroopa Nõukogu inimõigusvolinik, leiab, et Eesti peaks ühtsema ühiskonna nimel inimestevahelist võrdsust parandama.

Milles see ebavõrdsus minu arvates siis seisneb?

Suur probleem, millest te kindlasti kuulnud olete, on loomulikult palgalõhe samal ametil tegutsevate meeste ja naiste vahel. Seda saaks vähendada mitut moodi. Näiteks kui palgalõhe on suurim finants- ja kindlustustegevuses, siis selle vähendamiseks tuleks tõsta naistöötajate tunnitasu, mis on meeste omast ligi 30% väiksem. Aga kuidas seda teha? Tuleb vastu võtta seadusi, mida peavad kõik tööandjad järgima.

Teine on mu arvates naistevastane vägivald. 2003. aastal tehti Eestis uuring "Vägivald ja naiste tervis", mille tulemuste järgi oli ohvriks iga viies naine. See tähendab üle 100 000 naise, kes oli kannatanud vaimse, füüsilise või seksuaalse vägivalla all. Sellele tähelepanu pööramiseks võeti kätte ja korraldati teavituskampaaniad, mille eesmärgiks oligi tõsta elanikkonna, eriti noorte teadlikkust selle olemusest, avaldumisvormidest, tagajärgedest ja abisaamise võimalustest. Aastaks 2015 oli ohvrite arv õnneks vähenenud ligi 4 korda, mis tähendas, et üha rohkem inimesi julges abi otsida.

Kolmas asjaolu puudutab eakaid, kelle arv on järjest kasvamas. Nemad on suur osa meie ühiskonnast ja sellepärast peame kindlustama neile ka väärrika eluviisi. Selleks on vaja koostada strateegia, mis hõlmaks kõike: tervishoidu, toitu ja vastavat elustandardit. Sellega on juba algust tehtud, näiteks korraldati 2012. aastal uuring, et saada põhjalikumalt teada eakate sotsiaalsest olukorrast.

Kui nüüd 100 aastat ajaloos tagasi vaadata, siis on Eesti selle aja jooksul tohutult arenenud ning üritab iga hinnaga veelgi paremaks muutuda, võttes kuulda teiste nõuandeid ja mõeldes välja uusi teostatavaid ideid.

Täna teid kuulamast ja kaasa mõtlemast!

Katrin Altmann, G 2.c

Milleks mulle juured?

Tere, lugupeetud õpetaja ja kaasõpilased!

Täna räägin ma teile, miks on minu jaoks juured olulised.

Loodusteaduses nimetatakse juureks taime maasisest elutähtsat organit. Taimedel on juured eluks vajalikud ja ilma nendeta ei saaks enamik taimi elada. Kui taime juur on kahjustada saanud, muutub sellega ka taime elukvaliteet. Leian, et juured on elutähtsad peale taimede ka inimestele, ja on väga oluline, kus inimese juured asuvad, ning kas nad on kindlalt maas või ei. Julgen väita, et minu juured asuvad kindlalt Eestimaal.

Juurte üks eesmärk on ka kinnihoidmine. Inimest võivad kodumaal kinni hoida näiteks perekond, sõbrad, kodu või ka kodumaa ise koos oma looduse, kultuuri ja traditsioonidega. Kõik need eelpool nimetatud tegurid on ka need, mis minu juured eriti tugevaks muudavad. Minu jaoks on väga suur tähtsus sellel, kus on minu perekond ja kodu.

Paljude jaoks on kodu mugav koht, kus olla. Koht, kus ennast vabalt tunda. Koht, kus vigu teha ja siis vigadest õppides jälle uuesti proovida. Seda ütles ka saksa kirjanik Erich Maria Remarque: „Võõramaa libedal jääl oli palju raskem ennast püsti ajada kui kodukandi tuttav pinnal.“. Olen kirjaniku mõttekäiguga igati nõus. Kindlus ja teadmine, et mul on olemas tugisüsteem, muudavad minu tulevikuvaated märksa helgemaks. Ma tean, et mul on alati koht, kuhu minna, või inimesed, kellelt abi saada. Mõni võib-olla ütleb, et see on mugavusstsoonis elamine, aga mina arvan, et pigem annab see just võimaluse riskida ja unistada.

Peale kodu ja perekonna muudavad mu juured sitkeks ka meie kultuur ja traditsioonid. Ma ei ole ise küll palju välisriikides käinud, aga julgen väita, et täpselt samu traditsioone, nagu on meil on, ei ole mujal. Ja minu jaoks on traditsioonid väga olulised, olgu need siis jõulude, jaanipäeva või vabariigi aastapäeva tähistamised. Jällegi võib mõni väita, et inimene harjub kõigega, või kui ei proovi, siis ei saa teada. Jah, võib-olla on see tõesti nii ja võib-olla satun ma kunagi mõnda välisriiki õppima või töötama, aga olen kindel, et lõpuks jõuan ma ikka oma juurte juurde tagasi. Sest nagu ütles ka inglise kirjanik John Ronald Reuel Tolkien: „Puu kasvab kõige paremini oma esiisade maal“. Ja mina tahan hästi kasvada.

Täna kuulamast!

Chris-Eric Laanemäe, G 2.b